

Sygn. akt VII U 549/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2019 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 16 maja 2019 roku w Warszawie

sprawy K. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

o odsetki od odsetek

na skutek odwołania K. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 26 lutego 2019 roku, znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

K. L. w dniu 19 marca 2019r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 26 lutego 2019r., znak: (...), w którym wniósł o przyznanie prawa do odsetek za korzystanie z jego środków pieniężnych zasądzonych wyrokiem z dnia 17 sierpnia 2016r. przez Sąd pierwszej instancji (odwołanie z dnia 19 marca 2019r., k. 3 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 28 marca 2019r. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Organ rentowy powołując się na treść art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych wskazał, że jeżeli Zakład - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Z powyższego wynika, że obowiązek wypłaty odsetek dotyczy tylko sytuacji, w której nie ustalono prawa do świadczenia lub nie doszło do jego wypłaty w terminie. Jeśli chodzi zaś o odsetki od odsetek przysługujące z tytułu nieterminowo przyznanych lub wypłaconych świadczeń z ubezpieczeń społecznych, to zgodnie z orzecznictwem, które zostało wskazane, brak jest podstaw do ich wypłaty (odpowiedź na odwołanie z dnia 28 marca 2019r., k. 4 a. s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30 grudnia 2010r. K. L. złożył wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W toku postępowania przed organem rentowym, orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 23 lutego 2011r., a potem Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 6 kwietnia 2011r. został uznany za zdolnego do pracy, w wyniku czego decyzją z dnia 14 kwietnia 2011r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odmówił mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (wniosek z dnia 30 grudnia 2010r., k. 208 a.r., orzeczenie lekarza orzecznika ZUS, k. 212 a.r., orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS, k. 214 a.r., decyzja z dnia 14 kwietnia 2011r., k. 216 a.r.). Od wskazanej decyzji K. L. złożył odwołanie w dniu 26 maja 2011r. do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie. W toku postępowania prowadzonego pod sygn. akt VII U 690/11, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych: ortopedy, kardiologa, pulmonologa oraz diabetologa, a ostatecznie postanowieniem z dnia 19 grudnia 2012r. uchylił zaskarżoną decyzję z dnia 14 kwietnia 2011r., znak: (...) i przekazał sprawę do rozpoznania organowi rentowemu oraz umorzył postępowanie w sprawie (odwołanie z dnia 26 maja 2011r., k. 228-231 a.r., postanowienie z dnia 14 czerwca 2011r., k. 236-237 a.r., postanowienie z dnia 19 grudnia 2012r., k. 268 a.r.).

W związku z uchyleniem decyzji z dnia 14 kwietnia 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ponownie przeprowadził postępowanie. W jego trakcie lekarz orzecznik ZUS orzeczeniem z dnia 21 marca 2013r. stwierdził, że K. L. nie jest niezdolny do pracy. Następnie Komisja Lekarska ZUS podtrzymała stanowisko lekarza orzecznika ZUS uznając, że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy. W konsekwencji, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. decyzją z dnia 30 kwietnia 2013r. ponownie odmówił K. L. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (orzeczenie lekarza orzecznika ZUS, k. 286 a.r., sprzeciw z dnia 4 kwietnia 2013r., k. 290 a.r., orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS, k. 300 a.r., decyzja z dnia 30 kwietnia 2013r., k. 302 a.r.).

W związku z niekorzystną decyzją organu rentowego, K. L. złożył odwołanie do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie, inicjując tym samym postępowanie odwoławcze w sprawie o sygn. akt VII U 1556/13 (odwołanie z dnia 21 maja 2013r., k. 305 a.r.). Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 24 marca 2014r. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 30 kwietnia 2013r., znak: (...) poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1 czerwca 2011r., tj. od miesiąca, w którym została stwierdzona niezdolność do pracy, do dnia 31 października 2014r., a w pozostałym zakresie odwołanie oddalił (wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 24 marca 2014r., k. 343 a.r.).

Apelację od wskazanego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. (apelacja z dnia 15 kwietnia 2014r., k. 357-359 a.r.). Po jej rozpoznaniu, wyrokiem z dnia 23 lipca 2015r. Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżony wyrok Sądu I instancji w punkcie 1 tylko w ten sposób, że przyznał K. L. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 14 czerwca 2011r. do dnia 31 października 2014r., oddalając odwołanie w pozostałym zakresie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 lipca 2015r., k. 371 a.r.).

W wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 23 lipca 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał decyzję z dnia 8 września 2015r., znak: (...) w której przyznał K. L. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od dnia 14 czerwca 2011r., tj. od daty określonej w wyroku Sądu, do dnia 31 października 2014r. (decyzja organu rentowego z dnia 8 września 2015r., k. 385-387 a.r.).

W związku z wydaniem powyższej decyzji, K. L. złożył w dniu 23 września 2015r. wniosek o wypłatę odsetek od świadczenia rentowego przyznanego na okres od 14 czerwca 2011r. do 30 października 2014r. (wniosek z dnia 23 września 2015r., nienumerowane karty a.r.). Decyzją z dnia 18 marca 2016r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odmówił ubezpieczonemu prawa do wypłaty odsetek (decyzja z dnia 18 marca 2016r. karta nienumerowana a.r.). K. L. w dniu 7 kwietnia 2018r. złożył od niej odwołanie do Sądu (odwołanie z dnia 7 kwietnia 2016r., nienumerowana karta a.r.). Sąd wyrokiem z dnia 17 sierpnia 2016r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu kwotę 11.777,58 zł tytułem odsetek za opóźnienie w wypłacie renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od 14 czerwca 2011r. do 31 października 2014r. (wyrok z dnia 17 sierpnia 2016r., nienumerowana karta a.r.). Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w dniu 29 września 2016r. wniósł apelację (apelacja organu rentowego z dnia 29 września 2016r., nienumerowane karty a.r.). Sąd Apelacyjny

w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 31 lipca 2018r. odrzucił apelację (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 lipca 2018r., nienumerowane karty a.r.).

W związku z powyższym Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał decyzję z dnia 9 października 2018r., znak: (...), zgodnie z którą wypłacił ubezpieczonemu odsetki w kwocie 11.777,58 zł, co stanowiło wykonanie wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (decyzja z dnia 9 października 2018r., nienumerowana karta a.r.).

K. L. w dniu 5 listopada 2018r. złożył odwołanie za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie dotyczące zapłaty odsetek od odsetek niewypłaconych w przewidzianym terminie. Ubezpieczony wniósł o przyznanie mu prawa do odsetek z powodu korzystania przez organ rentowy z jego środków pieniężnych w kwocie 1.825,04 zł oraz odsetek ustawowych od kwoty 13.602,62 zł od dnia złożenia odwołania do dnia zapłaty (odwołanie z dnia 5 listopada 2018r., nienumerowana karta a.r.). Sąd postanowieniem z dnia 17 grudnia 2018r. przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. do rozpoznania wniosku o przyznanie odsetek od odsetek za opóźnienie w wypłacie renty z tytułu niezdolności do pracy (postanowienie z dnia 17 grudnia 2018r., karta nienumerowana a.r.). Po jego rozpoznaniu Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wydał decyzję z dnia 26 lutego 2019r., znak: (...) w której odmówił wypłaty odsetek od odsetek (decyzja z dnia 26 lutego 2019r., nienumerowana karta a.r.).

Powyższy stan faktyczny w sprawie został ustalony w oparciu o powołane dowody z dokumentów zgromadzone w aktach organu rentowego. Zdaniem Sądu były one wiarygodne i korespondowały ze sobą, tworząc spójny stan faktyczny, który zresztą nie był kwestionowany przez strony.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie K. L., jako niezasadne, podlegało oddaleniu.

Prawo do odsetek z tytułu opóźnienia w przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych reguluje art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2019r. poz. 300) zwanej dalej „ustawą systemową”, zgodnie z którym jeśli Zakład Ubezpieczeń Społecznych - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

W przypadku świadczeń rentowych terminy wypłaty określa art. 118 ust. 1 i ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 1270 ze zm.), zwanej dalej „ustawą emerytalną”. Przewiduje on, że organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, a w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Powyższe oznacza, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych ma 30 dni na wydanie prawidłowej decyzji licząc od chwili wyjaśnienia ostatniej niezbędnej okoliczności, rozumianej jako ostatni fakt konieczny, z punktu widzenia przesłanek nabycia prawa do świadczenia. W przypadku, gdy prawo zostaje przyznane orzeczeniem Sądu ów 30-dniowy termin jest liczony od momentu doręczenia wyroku, ale jedynie wówczas, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia

było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy, termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia.

W rozpatrywanej sprawie, uwzględniając powołane przepisy, wyrokiem z dnia 17 sierpnia 2016r., wydanym w sprawie o sygn. akt VII U 716/16, przyznano ubezpieczonemu prawo do odsetek od renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od dnia 14 czerwca 2011r. do dnia 31 października 2014r. Z tego tytułu organ rentowy wypłacił ubezpieczonemu należność w kwocie 11.777,58 zł. Ubezpieczony w prowadzonym obecnie postępowaniu domaga się jednak dodatkowo wypłaty odsetek od odsetek w związku z faktem, że organ rentowy wypłacił mu zasądzone wyrokiem z dnia 17 sierpnia 2016r. odsetki dopiero na podstawie decyzji z dnia 9 października 2018r.

W orzecznictwie podkreśla się, że art. 85 ust. 1 ustawy systemowej oraz art. 118 ustawy emerytalnej, ustalający termin wypłaty świadczenia, są przepisami regulującymi kwestie odsetek w sprawach dotyczących świadczeń z ubezpieczeń społecznych w sposób kompleksowy i wyczerpujący, i odsyłają do przepisów prawa cywilnego jedynie w zakresie wysokości odsetek. To zaś oznacza, że nie stosuje się przepisów prawa cywilnego w pozostałym zakresie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 maja 2012r., III AUa 1754/11; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002r. II UK 214/2002).

Powyższe oznacza, że brak jest podstawy prawnej do żądania przez ubezpieczonego odsetek od odsetek. Nie przewiduje takiej możliwości ani ustawa systemowa, ani ustawa emerytalna, czy jakikolwiek inny akt prawny z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych. W sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych nie znajdują też zastosowania przepisy art. 476 k.c., art. 481 k.c., jak również art. 482 k.c. W Kodeksie cywilnym obowiązuje zresztą zakaz anatocyzmu (oznaczający zakaz doliczania odsetek do odsetek), gdyż przepis art. 482 § 1 k.c. przewiduje możliwość żądania odsetek od zaległych odsetek wyjątkowo, bowiem tylko od chwili wytoczenia powództwa. W rozważanym zaś przypadku ubezpieczony nie wytoczył powództwa charakterystycznego dla spraw cywilnych sensu stricto, a jedynie wystąpił z wnioskiem do organu rentowego w trybie postępowania administracyjnego. Sprawy z dziedziny ubezpieczeń społecznych załatwia się z urzędu lub na wniosek, poprzez wydanie decyzji administracyjnej, a nie poprzez żądanie zapłaty, a następnie wytoczenie powództwa. Możliwość żądania skapitalizowanych odsetek od dnia wytoczenia powództwa dotyczy roszczeń cywilnoprawnych (a zatem z dziedziny prawa prywatnego), nie zaś zupełnie odmiennych rodzajowo świadczeń z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych, należących do osobnej dziedziny prawa, tj. prawa publicznego oraz mających źródło w pobieranych daninach publicznoprawnych. To zaś oznacza, że żądanie ubezpieczonego nie ma umocowania we wskazanej podstawie prawnej, jako że przepis art. 482 k.c. nie może mieć zastosowania w sprawie.

Powyższa ocena znajduje pełne potwierdzenie w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2011r., w którym wskazano, że w stosunkach opartych na prawie ubezpieczeń społecznych odsetki od opóźnionego świadczenia uregulowane są na potrzeby tego prawa wyczerpująco, bez możliwości odwoływania się - poza określeniem wysokości odsetek - do przepisów prawa cywilnego. Odsetki należą się za czas opóźnienia, tj. poczynając od dnia wymagalności długu, a kończąc na dniu jego zapłaty. Na ten zamknięty okres składają się poszczególne dni opóźnienia, a należność z tytułu odsetek narasta sukcesywnie, podwyższa się bowiem z każdym dniem o stosowną kwotę pieniężną. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2011r., II UK 22/11).

W związku z powyższym żądanie K. L. jest bezzasadne. Orzecznictwo wyraźnie wskazuje, że „przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych - które stanowią autonomiczny, niezależny od cywilnego porządek prawny (...) nie przewidują możliwości dochodzenia odsetek od odsetek” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21 października 2014r., III AUa 102/14). Przepisy Kodeksu cywilnego nie mogą zaś zmieniać odmiennych regulacji przepisów w zakresie ubezpieczeń społecznych. Skoro odsetki od opóźnionego świadczenia są uregulowane w przepisach prawnych z ubezpieczeń społecznych wyczerpująco, to nie stosuje się przepisów prawa cywilnego w zakresie tymi przepisami unormowanymi (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 21 maja 2009r., III AUa 212/09; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 11 grudnia 2013r., III AUa 1058/12).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie oddalił.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć (...)